

Филиал МГУ имени М.В.Ломоносова
в г. Ереване

Журнал входит в список
периодических изданий ВАК РА

ԴՌՄԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Գիտամեթոդական հանդես

ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ РУСИСТИКИ

Научно-методический журнал

MAIN ISSUES IN MODERN RUSSIAN STUDIES

Scientific Methodological Journal

Երևան քաղաքում Մոսկվայի Մ.Վ. Լոմոնոսովի անվան պետական
համալսարանի մասնաճյուղ

Филиал Московского государственного университета
им. М.В. Ломоносова в г. Ереване

M. Lomonosov Moscow State University, Yerevan branch

ՌՈՒՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԿՆԵՐՆԵՐԸ
Գիտամեթոդական հանդես

ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ РУСИСТИКИ

Научно-методический журнал

MAIN ISSUES IN MODERN RUSSIAN STUDIES

Scientific Methodological Journal

13 (17)

ԵՐԵՎԱՆ 2024
ЕРЕВАН 2024
YEREVAN 2024

*Երաշխավորվել է տպագրության Երևան քաղաքում Մոսկվայի Մ. Վ. Լոմոնոսովի
անվան պետական համալսարանի մասնաճյուղի գիտական խորհրդի կողմից*

*Печатается по решению Ученого совета филиала Московского государственного
университета им. М.В. Ломоносова в г. Ереване*

*Reprinted by decision of the Academic Council of the branch of the Moscow State Univer-
sity M.V. Lomonosov in Yerevan*

«ՈՒՌՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԻՐՆԵՐԸ» գիտամեթոդական հան-
դեսի առաքելությունը ՀՀ-ում ռուսագիտության՝ որպես լեզվաբանության ճյուղի
մասսայականացումն է, ռուսաց լեզվի ուսումնասիրման նկատմամբ հետաքրքրու-
թյուն առաջացնելը, օտարերկրյա հետազոտողների ուշադրությունը հայ գիտնա-
կանների մշակումներին հրավիրելը, դրանով իսկ հայ ռուսագիտության մասսա-
յականացումն է, համատեղ ծրագրերի, դրամաշնորհների մշակման հնարավորու-
թյան ընձեռումը, մագիստրոսների ներգրավումը հետազոտական աշխատանքներին:

Назначение научно-методического журнала **«ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ
РУСИСТИКИ»** рассматривается нами в ракурсе популяризации в РА русистики как
отрасли языкознания, привлечения интереса к изучению русского языка, привлечения
внимания зарубежных исследователей к разработкам армянских ученых и тем самым
популяризации армянской русистики, возможности разработки совместных проектов,
грантов и пр., привлечения магистрантов к научно-исследовательской работе.

ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ РУСИСТИКИ // Научно-методический журнал, №13
(17). / Глав. ред. Саркисян И.Р.; сост.: Акопян А.С. – Ереван: Изд-во МГУ, 2024. – 314 с.

ISSN 1829-4820

*Журнал входит в список периодических изданий **ВАК РА***

 ORCID: 0000-0002-4377-1601

 ORCID: 0000-0001-9263-6791

© *Филиал МГУ им. М.В. Ломоносова в г. Ереване*

ОБОСНОВАНИЕ НЕОБХОДИМОСТИ ПЕРЕОСМЫСЛЕНИЯ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Луиза Хореновна Милитосян

luiza_militosyan@mail.ru

*К.п.н., доцент,
Зав. кафедрой педагогики и методики преподавания языков,
Государственный университет имени В.Я. Брюсова
Ереван, Республика Армения*

АННОТАЦИЯ

Быстро меняющиеся требования общества диктуют новые подходы к разработчикам образовательного контента. Изменение образовательной политики является деликатным вопросом, и его распространение на национальном уровне имеет определенные институциональные последствия. Эти образовательные изменения возникают из потребностей страны и сочетания образовательных культур. Предприняты определенные шаги, которые будут способствовать повышению эффективности образования. Сформировалась методика измерения результатов образования, наукометрический подход, который основывается на документах: «Национальной рамки квалификаций», «Отраслевой рамки квалификаций», сравнительном анализе и бенчмаркинге, проводимых в рамках данной профессии, а также на требованиях работодателей и специалистов отрасли. Традиционная модель обучения была заменена на студентоцентрированную, в которой определяются также и результаты обучения, внедряются новые технологии преподавания, обучения и оценки. Все это является основой для форми-

рования новых образовательных программ будущих учителей.

Ключевые слова: формативное оценивание, результат учения, мягкие и твердые навыки, теория поколений.

Մանկավարժական կրթության ժամանակակից կարևոր խնդիրներից մեկը ուսուցման տեսականացման հաղթահարումն է: Դասավանդման ակադեմիական ձևերը, մասնագիտական ուսուցման միջառարկայական ինտեգրացման պակասը, հանձնարարվող նյութի մեծ ծավալը չեն նպաստում ընկալման մակարդակում ակտիվ գիտելիքների ձեռքբերմանը: Մեր օրերում կրթության կազմակերպման ուսումնագիտակարգային մոդելին փոխարինելու է գալիս կարողունակությունների վրա հիմնված ուսուցումը, որն արժևորում է ուսանողակենտրոն մոդելը: Կրթությունը վերադառնում է «ի շրջանն յուր», այսինքն՝ դասական անցյալին. «Սովորում ենք ոչ թե դպրոցի, այլ կյանքի համար» բանաձևին: Սակայն, արդյունավետ ուսումնառությանը կադապարների տեսքով խոչընդոտող հանգամանքներ դեռ շատ կան որոնք հաղթահարումը մեր օրերի հրամայականն է:

Ապագա մանկավարժների պատրաստման գործընթացում դեռ առկա են բուհերի ուսուցման կազմակերպման ձևերի հետ կապված մի շարք հիմնախնդիրներ՝ ուսանողական խումբ, դասախոսությունսեմինար, որոնք դեռ շարունակում են մնալ դաս-դասարանային ձևաչափում: Ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կայուն բաղադրիչների կազմում դեռ գործուն են նաև ծրագրերի կառուցվածքը, ուսումնառությանը հատկացվող ժամանակը, ուսումնառողների խմբերը է այլն, որոնք խոչընդոտում են կրթական ճկուն ծրագրեր կազմելուն, նյութի յուրացման համար անձին անհրաժեշտ ժամանակի տրամադրմանը և, ամենակարևորը՝ ուսանողի անհատական պլանի և ուսումնառության անհատական հետազոծի ստեղծմանը:

Ուսուցման հիմնական ուղիները, որոնք մպաստում են մասնագիտական մանկավարժության հմտությունների ձևավորմանը, կախված կրթական համակարգի կոնկրետ համատեքստից և նպատակներից, կարող են տարբեր լինել: Պեկինի համալսարանի «Ուսուցիչների գործնական գիտելիքների հետազոտություն» նախագծի մասնակիցները կարծում են, որ ճանաչողությունը փոխելու գործողությունն է, իսկ դրա արժեքը՝ a priori փոխելու արդյունքն է, ու կարծես, գործողությունը նախորդում է ճանաչմանը [4: 28–36]: Ուսուցիչների գործնական գիտելիքները դասավանդման վարքագծի մի տեսակ են, որոնք, անկասկած, կարող են հանգեցնել ուսումնառության ավելի լավ արդյունքների: Սա համահունչ է Դյուիի տված սահմանմանը և գիտելիքների ու կարողությունների վրա հիմնված դասակարգմանը: Ուստի հեղինակը կարծես ուսուցչի գործնական գիտելիքները դասում է մանկավարժական գիտելիքների շարքում [7: 1–12]:

Ժամանակից մանկավարժության հիմքում դիտարկվում են մի շարք կարևոր գաղափարներ, որոնք թելադրում են նորովի վերախմաստավորել մանկավարժության տեսության և պրակտիկայի դերը.

- *Սերունդների տեսությունը և կրթական համակարգի վերախմաստավորման անհրաժեշտությունը:* Ուսումնասիրելով սերունդների տեսությունը, ազգագրագետ Նիլ Հոուն և պատմաբան Ուիլյամ Շտրաուսը նշում են, որ այդ անհրաժեշտությունը հիմնված է այն մարդկանց խոր արժեքների վրա, ովքեր ծնվել են որոշակի պատմական ժամանակաշրջանում և նույն իրադարձություններից ազդեցության տակ են (քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, տեխնոլոգիական), ինչպես նաև դաստիարակվել են որոշակի ընտանեկան մոդելի շրջանակներում: Նոր սերունդը ունի նաև այլ պահանջներ, որոնք որոշակի փոփոխություններ են թելա-

դրում կրթական համակարգում: Հեղինակներն անելիքի գործնական ցուցակ են առաջարկում կրթությամբ զբաղվողների համար [6: 129]:

- *Աշխարհի ամբողջական ընկալման խնդիրը*, որը թելադրում է հոլիստիկ մտածելակերպի ձևավորումը և կրթության առջև դնում է ստեղծագործական կարողությունների զարգացման խնդիր [1: 82–94]:
- *Կարևոր հանգամանք է դառնում այն բացահայտումը*, որ հասարակական և անձնական կյանքի ոլորտներում հաջողության 80 %-ը պայմանավորվում է հուզական բանականության զարգացման մակարդակով և միայն 20 %-ն է ապահովում IQ-ով: Հուզական բանականությունը կարևոր գործոն է հատկապես այն ոլորտներում, որոնցում ենթադրում է մարդկային համագործակցություն: Դա ենթադրվում է նաև դասավանդողի մասնագիտության մեջ՝ որտեղ պահանջվում է ինչպես անձնային հուզականությունը, զգացմունքները, այնպես էլ ուրիշների էմոցիաները, ցանկությունները և մտադրությունները հասկանալու և կառավարելու կարողություն, լարվածությունից և կոնֆլիկտներից զերծ արդյունավետ հաղորդակցման անհրաժեշտություն: Դանիել Գոլմանի հուզական ինտելեկտի տեսությունը առանձնացնում է հուզական ինտելեկտի հինգ բաղադրիչ՝ ինքնագիտակցություն, ինքնակարգավորում, մոտիվացիա, կարեկցանք և սոցիալական հմտություններ [5: 82]:
- Վերը շարադրածի հիման վրա ի հայտ է գալիս հմտությունների *նոր դասակարգում՝ որպես «կոշտ և փափուկ հմտություններ»*, որոնք միավորվում են: Կոշտ հմտություններին տիրապետելու համար անհրաժեշտ ինտելեկտը (ուղեղի ձախ կիսագունդ, IQ, տրամաբանություն), փափուկ հմտությունների (Soft skills) զարգացման համար կարևորվում է

«հուզականությունը» (ուղեղի աջ կիսագունդ, EQ, ապրումնակցում): Հենց այս կարողունակության զարգացումն է ուսումնական գործընթացում հնարավորություն տալիս սովորողներին ինտեգրել խմբային աշխատանքներում և հեշտացնել նրանց սոցիալականացման ընթացքը [6: 29]:

- *Կրթություն հանուն կայուն զարգացման տեսության գաղափարների ներառումը.* սա ուսումնառության վերջնարդյունքահեն մոտեցման արմատավորումն է, որը գործընթացների չափելիության է ապահովում: Ուսումնառության վերջնարդյունքահեն մոտեցումը ներառում է գործատուների պահանջը, ապահովում է առարկաների և կրթական ոլորտների միջև արդյունքների համադրելիությունը, աշխատանքի վրա հիմնված ուսուցումը: Այն ուսանողներին օգնում է հասկանալու, թե ինչ է ակնկալվում իրենցից ուսումնառության ընթացքում, իսկ դասախոսներին՝ կենտրոնանալու ուսանողի կողմից համապատասխան գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձեռքբերման, դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման ռազմավարության և մեթոդների ընտրության անհրաժեշտության վրա, իսկ գործատուներին՝ տեսանելի է դարձնու վերջնարդյունքների համապատասխանությունը իրենց պահանջներին:
- *Վերջնարդյունքահեն մոտեցման հիմնական բաղադրիչը* գնահատումն է, որը նորովի է սահմանված «Պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների սովորողների գնահատման չափանիշներում», սահմանելով հայտորոշիչ, ձևավորող, ամփոփիչ գնահատման երեք տեսակը, շեշտադրելով բնութագրական գնահատումը [2: 2]: Ձևավորող գնահատման նպատակը սահմանվում է հետոյալ կերպ «...բացահայտել յուրաքանչյուր սովորողի կամ ամբողջ դասարանի ձեռքբերումները, դժվարությունները, բացթողումները՝

ուսուցման և ուսումնառության գործընթացի բարելավման համար»:

- *Հաջորդ նոր մոտեցումը* «Ձևավորող մանկավարժության» գաղափարն է, որին իր հետազոտության մեջ անրադարձել է Բիլլ Բոյլը, վերլուծելով որպես դրական մեկնարկային կես այն երկրների թվի աճը, որոնք, հետևելով Ֆինլանդիայի, Շվեդիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի և Ավստրալիայի օրինակին, աջակցում են ձևավորող մանկավարժությանը, ըստ որի սովորողն է գործընթացների առանցքային դերակատարը: Ամերիկացի հետազոտող Ջեյմս Փոփենի (2008) սահմանումը հստակ ասում է. «Ձևավորող գնահատումը թեստ չէ, այլ գործընթաց, որն ապահովում է ոչ այնքան գնահատական, որքան ուսանողի ըմբռնման որակական ըմբռնում» [3: 2]:

Այսօրվա հրատապ պահանջ է դիտվում ապագա ուսուցչի կրթական ծրագրի գնահատումը հետևյալ տեսանկյուններից.

- Պետական չափորոշիչի տեղի, դերի և պահանջների իմաստավորում:
- Որակավորումների ազգային շրջանակի համապատասխան մակարդակի պահանջներ:
- Որակավորումների ոլորտային շրջանակին ոլորտի և մակարդակի պահանջների համապատասխանեցումը:
- 21-րդ դարի հմտությունների առկայություն:
- Մանկավարժության ժամանակակից ուսանողակենտրոն մոտեցում:
- Կոմպլեքսիաների և վերջնարդյունքների վրա հիմնված մոտեցում:
- Գնահատման համակարգի նորովի վերաիմաստավորում և ձևավորող մանկավարժության հիմունքների ներդրում:

- Ուսուցման տեսագործնական ուղղվածություն՝ շեշտադրելով գործնական կարողությունները:

Այսօր անհրաժեշտ է վերաիմաստավորել ապագա մանկավարժների մասնագիտության կրթական ծրագրերը և վերանայել դրանք վերը նշած գործընթացների շրջանակում:

ЛИТЕРАТУРА

1. Միլիտոսյան Լ., Գաբրիելյան Ա. Ինտեգրված դասերի դերն ամբողջական աշխարհայացքի զարգացման գործընթացում // Բանբեր ԵՊԼՀ-ի, Մանկավարժություն և հասարակական գիտություններ, 2021, № 2(57): – Երևան՝ ԵՊՍՀ, 2021: – ԷԷ. 82–94:
2. Պետական հանրակրթական ուսմանական հաստատությունների սովորողների գնահատման չափանիշներում, 2023 թվական, փետրվարի 24-ի № 11-Ն հրաման, 6 էջ:
3. Boyle B., Charles M. Formative teaching: a paradigm shift emerging from an assessment model, 2024. – 17 p.
4. Chen X.M. An Epistemological Foundation of Teachers' Practical Knowledge. Journal of Educational Studies, 2009, № 2. – PP. 28–36.
5. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ, 1995. – 386 p.
6. Howe N., Strauss W. Reena Nadler Millennials & K-12 schools: educational strategies for a new generation, Life Course Associates, 2008. – 129 p.
7. Znaniecki F.W. The Social Role of the Man of Knowledge. Jia, B.X., Trans., Yilin Press, Nanjing, 2000. – PP. 1–12.
8. Локтаева Н.Н. Понятие «мягкие навыки» как педагогическая категория: сущность и содержание // Инновационные проекты и программы в образовании, 2019, № 4. – СС. 28–35.

ԱՊԱԳԱ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾՆԹԱՑՆ
ՎԵՐԱԻՄԱՍՏԱՎՈՐԵԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ

Լ.Խ. Միլիտոսյան
luiza_militosyan@mail.ru

*Մ.գ.թ., դրոցենտ,
Վ. Բրյուսովի անվան պետական համալսարանի
Մանկավարժության և լեզուների դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի վարիչ,
Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն*

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Արագ փոփոխվող հասարակական պահանջները նոր մոտեցումներ են թելադրում կրթության բովանդակությունը մշակողներին: Կրթական քաղաքականության փոփոխությունը նուրբ հարց է, և ազգային մակարդակում դրա տարածումն ինստիտուցիոնալ ոլորտում ունի որոշակի հետևանքներ: Այդ կրթական փոփոխությունները բխում են երկրի կարիքներից և կրթական մշակույթների համադրումից: Կրթության արդյունավետության բարձրացմանը նպաստող որոշակի քայլեր արդեն կատարված են. նկատի ունենք կրթության չափելիության գիտաչափական մոտեցումները, որոնք բխում են «Որակավորումների ազգային շրջանակի» (այսուհետ՝ ՈԱՇ), «Որակավորումների ոլորտային շրջանակի» (այսուհետ՝ ՈՈՇ), այդ մասնագիտության շրջանակներում իրականացված համեմատական վերլուծությունից, հենանշումից, ոլորտի գործատուների և մասնագետների պահանջներից: Ուսուցման ավանդական մոդելին փոխարինելու է եկել ուսանողակենտրոնը, որում սահմանվում են ուսումնառության վերջնարդյունքները, ներդրված են դասավանդման, ուսումնառության ու գնահատման նոր տեխնոլոգիաներ: Այդ ամենը անհրաժեշտ հիմք է հանդիսանում մասնագիտության կրթական ծրագրերի ձևավորման համար:

Բանալի բառեր՝ ձևավորող գնահատում, վերջնարդյունք, փափուկ և կոշտ հմտություններ, սերունդների տեսություն:

**THE GROUNDS FOR THE NECESSITY OF REINTERPRETING
THE EDUCATION PROCESS OF FUTURE PEDAGOGUES**

L. Militosyan

luiza_militosyan@mail.ru

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Pedagogy and Language Teaching Methodology,
Brusov State University
Yerevan, Republic of Armenia*

ABSTRACT

The rapidly changing societal demands require innovative approaches in the elaboration of the content of education. Changing the educational policy is a delicate issue, with its dissemination at the national level carrying significant institutional implications. These educational changes arise from the needs of the country and the synthesis of education cultures. Several measures have already been initiated to enhance the effectiveness of education, namely the scientometric approaches to education measurability, which derive from the «National Qualifications Framework» (hereinafter NQF), «Sectoral Qualifications Framework» (hereinafter SQF), the comparative analysis and benchmarking carried out within the framework of a specific profession, as well as the requirements of employers and specialists in the field. The traditional teaching model has been replaced by the student-centered one, in which the learning outcomes are defined, as well as new teaching, learning and assessment technologies are introduced. All of these factors form the grounds for the elaboration of curricula within the profession.

Keywords: formative assessment, learning outcome, soft and hard skills, generational theory.

Информация о статье:

*статья поступила в редакцию 19 марта 2024 г.,
подписана к печати в номер 13 (17) / 2024 – 20.06.2024 г.*